

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

๑_หลักสูตรวิชาดนตรี

๒_แผนการจัดการเรียนรู้

๓_PowerPoint_ประกอบการสอน

๔_ใบงาน_เฉลย

๕_ข้อสอบประจำหน่วย_เฉลย

๖_การวัดและประเมินผล

๗_เสริมสาระ

๘_สื่อเสริมการเรียนรู้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่นๆ ได้
๒. วิเคราะห์สถานะทางสังคมของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่างๆ ได้

คุณค่าและความงามของดนตรีไทย

สามารถพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลงประพันธ์ขึ้น มีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง เนื้อร้องที่ร้อยเรียงกันอย่างสละสลวย นักดนตรีถ่ายทอดบทเพลงโดยใช้วิธีบรรเลงเครื่องดนตรีที่หลากหลาย มีวิธีขับร้องกลมกลืนกัน และเครื่องดนตรีที่มีรูปแบบเฉพาะสวยงามได้สัดส่วน

คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่ปรากฏอยู่ในกิจกรรมทางสังคมไทย

คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่เกี่ยวกับพระราชพิธี

เช่น วงปี่พาทย์ ใช้บรรเลงในงานที่พระมหากษัตริย์เสด็จทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วงกลองแขก ใช้บรรเลงในกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค เป็นต้น

วงปี่โกลองขณะ เป็นเครื่องดนตรีไทยที่ใช้บรรเลงในงานพระราชพิธีเกี่ยวกับพระบรมศพและพระศพ

คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่เกี่ยวกับศาสนา

เช่น วงปี่พาทย์ ใช้บรรเลงในงานเทศน์มหาชาติทรงเครื่อง วงกลองยาว หรือวงแตรวง ใช้บรรเลงในงานอุปสมบท เป็นต้น

วงปี่พาทย์มอญ เป็นการนำเครื่องดนตรีมอญมาประสมกับวงปี่พาทย์ไม้แข็ง นิยมใช้บรรเลงในทุกโอกาส ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล

คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่เกี่ยวกับกิจกรรมทั่วไป

เช่น วงมโหรี วงเครื่องสาย ใช้บรรเลงในงาน งานมงคลสมรส วงปี่พาทย์ ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร ลิ ฯลฯ เป็นต้น

คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมของไทย

ด้านรูปธรรม

ใช้หลักการในการเลือกเครื่องดนตรีแต่ละประเภทให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน เพื่อประสมเป็นวงดนตรี ใช้ทำนองเพลงไทยที่เหมาะสมกับงาน คำร้องที่มาจากบทร้อยกรองของวรรณคดีหรือประพันธ์ขึ้นเป็นการเฉพาะกิจในกิจกรรมนั้นๆ

การฟังการบรรเลงดนตรีไทยอย่างตั้งใจ จะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์และความรู้สึกที่หลากหลาย ทั้งสนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือโศกเศร้า

ด้านนามธรรม

รสของเพลงที่เป็นผลมาจากทำนองเพลงที่เกิดจากการบรรเลง จนก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกว่า เพลงนั้นมีความไพเราะ โศกเศร้า ฯลฯ เรื่องของอารมณ์และความรู้สึกจัดเป็นนามธรรมที่บ่งบอกถึงคุณค่าและความงามของดนตรีไทยได้อย่างชัดเจน

การเข้าถึงคุณค่าและความงามของดนตรีไทย

การศึกษาทำความเข้าใจเรื่องราวและ
เนื้อหาสาระต่างๆ ของดนตรีไทย

การฟังเพลงไทยด้วยความตั้งใจ

การนำดนตรีไทยไปร่วมแสดงในงานต่างๆ เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเผยแพร่ดนตรีไทยให้ขยายกว้างออกไป

การทำความเข้าใจความหมาย
ของศัพท์สังคีต

การขับร้อง หรือบรรเลงเครื่องดนตรีไทย
ให้เป็นอย่างน้อย ๑ ชนิด

ดนตรีไทยกับการประยุกต์ใช้

๑. ดนตรีกับการพัฒนามนุษย์

การพัฒนามนุษย์มี ๒ ส่วน คือ

- การพัฒนาทางกายภาพ
- การพัฒนาทางด้านจิตใจและอารมณ์

เพื่อนำไปสู่สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าของชีวิต

ทางการแพทย์พบว่า ดนตรีมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ จึงมีการส่งเสริมให้มารดาที่ตั้งครรภ์ฟังเพลงที่ชวนให้เกิดความเพลิดเพลิน โดยเปิดเพลงด้วยจังหวะเบาๆ และเพิ่มทำนองเพลงด้วยจังหวะที่ ตามระยะการเจริญเติบโตของทารกจนกระทั่งถึงวันคลอด

๒. ดนตรีไทยกับการผ่อนคลาย

มีวัตถุประสงค์ในการใช้ ๓ ประการ คือ

- ประกอบพิธีกรรม
- ประกอบการแสดง
- บรรเลงในโอกาสต่างๆ ไป

การฟังเพลงเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน การทำงาน หรือจากปัญหาความวุ่นวายต่างๆ ดนตรีจึงมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงจิตใจให้รู้สึกเป็นสุข

การเล่นดนตรีร่วมกัน นอกจากจะทำให้
เกิดความสุขสนทนแล้ว
ยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
และเสริมสร้างความสามัคคีอีกด้วย

๓. ดนตรีกับการบำบัด

การแพทย์

แพทย์จะให้ผู้ป่วยเล่นดนตรี เพื่อช่วยให้การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อเกิดการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ผู้ป่วยเองก็เพลินเพลินในการเล่นดนตรี หรือใช้วิธีการรักษาเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยด้วยการฟังเพลง หรือเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีต่างๆ เป็นการฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ป่วยให้ผ่อนคลายและเป็นผลดีต่อการรักษา

หุ่นจำลองพิธีรำผีฟ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพิธีกรรมที่ใช้ดนตรีในการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ

ชุมชน

มีการนำดนตรีไปใช้ในการรักษาผู้ป่วยทางจิตใจ โดยใช้ร่างทรงของผู้ทำพิธีและมีเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆ นักดนตรีบรรเลงดนตรี ชับร้อง และทำจังหวะ มีการอัญเชิญวิญญาณของเทพเจ้า หรือบรรพชนเข้าสู่ร่างทรง เพื่อซักถามอาการเจ็บป่วย แสดงการรักษา หรือบอกสรรพคุณยา เมื่อผ่านพิธีกรรมดังกล่าวแล้ว ผู้ป่วยจะเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย มีกำลังใจ เมื่อจิตใจรับรู้ถึงการผ่านการบำบัด ก็จะเชื่อว่าตนหายเจ็บป่วย อาการทางกายก็เกิดผลดีตามไปด้วย

๔. ดนตรีกับการศึกษา

ในหลายสังคมและวัฒนธรรมถือว่าดนตรีเป็นวิชาของชนชั้นสูงและนักปราชญ์ราชบัณฑิตดนตรีบางประเภทได้รับการพัฒนาไปตามภูมิปัญญาของนักปราชญ์ทางดนตรี ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีของไทยมีทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากลโดยมีการศึกษาทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี

- ระดับมัธยมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ๑๒ แห่ง ทั่วประเทศ หลักสูตรศิลป์ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรดนตรีระดับมัธยมศึกษาของมหาวิทยาลัยพายัพ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาโท มีการเปิดสอนในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ เช่น
 - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
 - มหาวิทยาลัยบูรพา
 - มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - มหาวิทยาลัยรังสิต
 - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นต้น
 - มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - มหาวิทยาลัยพายัพ
 - มหาวิทยาลัยมหิดล
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏ (บางแห่ง)
 - ประสานมิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากลโดยตรง

๕. ดนตรีกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์การแสดงและการบรรเลงดนตรีไทย
มีการทำผ่านป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์ประกอบ

มีการเลือกสรรดนตรีและบทเพลงที่มีความโดดเด่น มา
สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้บริโภค นอกจากนี้ ตาม
สถานการณ์ต่างๆ เช่น สถานีรถไฟ ห้างสรรพสินค้า
โรงแรม สถานที่ บริการต่างๆ เป็นต้น ได้มีการนำดนตรี
และบทเพลงมาใช้เป็นเครื่องจูงใจผู้คน ซึ่งมีทั้งที่มีทำนอง
สั้นๆ หรือใช้เพลงสร้างบรรยากาศให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ
และมีความสุขไปพร้อมๆกัน

ดนตรีกับธุรกิจ

การผลิตซีดี (CD) และดีวีดี (DVD) ดนตรีไทย

มีทั้งภาพเคลื่อนไหวและเฉพาะเสียงเพลง
ธุรกิจ ในลักษณะนี้ปัจจุบันนอกจากจะ
จำหน่ายภายในประเทศแล้ว ยังมีการส่งไป
จำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย

นักวิชาการดนตรี ครูดนตรี และการผลิตผลงานวิชาการ

เกิดเอกสาร ตำราดนตรี วารสารดนตรี
โรงเรียนสอนดนตรีของเอกชน ฯลฯ ซึ่ง
นับเป็นแนวทางหนึ่งในการเผยแพร่ความรู้
ทางดนตรีไปยังผู้สนใจได้ใกล้ชิดมากขึ้น

วงดนตรีรับจ้าง บรรเลงดนตรีในงานต่างๆ

การรวบรวมศิลปินดนตรีและ
นักร้อง มีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน
ดนตรีให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียง เพื่อให้
เป็นอาชีพที่มั่นคง และสามารถสร้างความสุข
ให้กับผู้ชมได้

โรงเรียนดนตรีเอกชน

เป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากเยาวชน
เพราะเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
ถ้าผู้ใดมีความสามารถทางดนตรีมาก
ก็สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อีกด้วย

การผลิตเครื่องดนตรีไทย

การดำเนินธุรกิจด้านนี้ต้องใช้การลงทุนสูง จึง
ต้องมีการวางแผนการตลาด
ศึกษาแหล่งจำหน่าย แหล่งบริโภคสินค้า
และส่วนประกอบอื่นๆที่จำเป็น
ควบคู่กันไปด้วย

ธุรกิจการจำหน่ายเครื่องดนตรี

เป็นอาชีพที่ได้รับความสนใจอาชีพหนึ่ง หากผู้
ประกอบธุรกิจมีความรู้ ความสามารถทาง
ดนตรี ย่อมเป็นต้นทุนและจุดประชาสัมพันธ์
สินค้าที่ดี และเป็นการเสริมให้การค้าขาย
เจริญก้าวหน้าอีกด้วย